
Převratné události v českých dějinách

...

Dokážete vybrat třicet těch skutečně převratných událostí našich dějin? Zdá se vám třicet málo, nebo moc? Které to byly dějinné okamžiky, kdy se lámala doba, kdy lidé obrazně řečeno vykročili do nové epochy nebo alespoň do nových poměrů? Pokusil jsem se je za vás vybrat, a to samozřejmě s tím rizikem, že se mnou můžete i nemusíte souhlasit. Například příchod byzantských misionářů Konstantina a Metoděje na Velkou Moravu vlastně nepředstavoval až tak velký zlom. Křesťanství zde šířili už před nimi franští a zřejmě i irští kněží. Ostatně dokládají to základy kostelů na hradištích v Mikulčicích a Starém Městě u Uherského Hradiště, zbudovaných podle odhadu archeologů už někdy na počátku 9. století. A ze záznamů o pasovských biskupech se dozvídáme, že biskup Reginhard „pokřtil všechny Moravany“. Jistě, týká se to zřejmě jen moravských knížat, nicméně dokládá to, že křesťanství zakotvilo na Moravě ještě před příchodem Konstantina a Metoděje. Nicméně skutečnost, že Konstantin vytvořil pro tuto misi první slovanské písmo, znamenala, že Morava se stala kolébkou slovanské knižní vzdělanosti.

Podobné výhrady můžeme mít k zařazení smrti knížete Václava, který v roce 935 zahynul ve Staré Boleslavi pod meči služebníků svého mladšího bratra Boleslava I. Historici se nemohou shodnout, zda šlo o mocenský převrat, který měl zvrátit zahraničněpolitickou orientaci mladého českého knížectví, nebo o pouhou opileckou hádku, co skončila smrtí jednoho z aktérů. Nicméně křesťanská tradice učinila z Václava mučedníka a patrona země české a z 28. září, kdy k vraždě došlo, významný den české státnosti. Do jisté míry tomu tak opravdu bylo, protože teprve bratrovrah Boleslav I. učinil z Čech, kde spolu do té doby soupeřila jednotlivá kmenová společenství, jednotný stát pod vládou potomků bájného oráče Přemysla. Že se to neobešlo bez krve, je vzhledem k době temného středověku jaksí příznačné.

Za jeden z nejvýznamnějších dokumentů českého státu je považována Zlatá bula sicilská, tedy soubor tří listin vydaných v roce 1212 římským a sicilským králem a budoucím císařem Fridrichem II. českému králi Přemyslu Otakarovi I. Ve skutečnosti tyto tři listiny jen stvrzovaly už dřívější povznesení českého knížectví na království a nevznikly ve Fridrichově kanceláři, ale budoucí císař zřejmě pouze parafoval to, co mu předložili čeští vyslanci. Ostatně o svou moc dosud musel bojovat, a tak Čechům schválil i to, že si mohou krále sami volit a římský král či císař ho pouze potvrzuje. Za jiných, pro sebe příznivějších, okolností by Fridrich jistě nebyl tak velkorosý.

Leckterý čtenář bude možná mnohou událost považovanou za převratnou v knize postrádat. Bude mu chybět třeba založení pražské univerzity Karlem IV. v roce 1348. Uznávám, že to byl jistě významný a přelomový okamžik v českých kulturních dějinách, ale dal jsem z Karlovy doby přednost jeho císařské korunovaci v Římě v roce 1355. Vždyť představuje vyvrcholení mocensko-politického úsilí tohoto ambiciózního Lucemburka. Český král se poprvé stal formální světskou hlavou všeho křesťanstva, a, jak se tehdy věřilo, pánem světa.

Nezařadil jsem do knihy ani slavná husitská vítězství na Vítkově, u Kutné Hory a Německého Brodu, u Ústí, u Tachova a u Domažlic. Dramatické období válek dědiců Husova odkazu jsem omezil jen na dva momenty, na první pražskou defenestraci v roce 1419, kterou války začínají, a na bitvu u Lipan v roce 1434, jež otevřela možnost smíření mezi kališníky a katolíky a přijetí Zikmunda Lucemburského, syna a dědice Karla IV., za českého krále. Vzhledem k naprostému zbídačení, do něhož se české země za husitských válek dostaly, nebyl výsledek lipanské bitvy tragédií, jak se donedávna tradovalo, ale spíše požehnáním. Vždyť znamenal příchod vytouženého míru.

Některého čtenáře možná překvapí, že jsem mezi třicet převratných událostí českých dějin zařadil i svatořečení Jana Nepomuckého, světce, který vlastně vznikl omylem kronikáře Václava Hájka z Libočan a barokního dějepisce Bohuslava Balbína. V době baroka byl však údajný královnin zpovědník skutečnou legendou, jeho domnělý zázračně oživlý jazyk se stal předmětem uctívání a on sám novým českým patronem a také patronem vládnoucí habsburské dynastie. Jeho svátek byl pak zařazen na první místo mezi zemskými svátky Čech. Ve své době to jistě byla významná událost a nic na tom nemění pozdější uvedení věci na pravou míru nebo dokonce zesměšňování „zázračného“ Nepomukova jazyka. Ještě pro položení základních kamenů

Národního divadla v roce 1868 byl záměrně vybrán svátek svatého Jana Nepomuckého, tedy 16. květen.

Abych počet převratných okamžiků omezil na třicítku, byl jsem nucen uvážlivě vybírat mezi událostmi moderních dějin. Pohříchu se toho u nás ve 20. století událo mnohem víc než ve staletích předcházejících. Možná budete postrádat německou okupaci beztak okleštěného Československa v březnu 1939. Domnívám se totiž ve shodě s většinou historiků, že cesta k ní byla otevřena už přijetím mnichovské dohody koncem září 1938. Podobně rok 1945 předznamenal rok 1948, třebaže tentokrát jsem ani jednu z událostí spjatých s těmito roky nevyloučil. Skutečnost, že se prezident Beneš po osvobození Československa smířil s omezením demokracie pod Stalinovou patronací, nevyhnutelně vedla k tzv. Vítěznému únoru, po němž už komunisté mohli odhodit masku vlastenců a demokratů a tvrdě se vypořádat se svými skutečnými i domnělými odpůrci.

V minulých dobách jsme zažili nejedno upravování dějin, jejich falšování a překrucování na přání momentálních vládců. Snažil jsem se toho vyvarovat a zachovat si objektivní odstup. Jistě, mohl jsem se dopustit i některých nepřesností, má-li být výklad historických událostí podán populárně a přístupně, ani se tomu nelze vyhnout. Snad mi to odpustíte.

Na závěr jsem knihu doprovodil seznamem našich knížat, králů a prezidentů, a aby se nejednalo jen o suchý výčet, proložil jsem ho několika citáty, které tito vládcí buď sami vyřkli, nebo se jich týkají. Podotýkám, že nebylo mým úmyslem sepsat nějaké další české dějiny. Myslím, že jich od času Františka Palackého bylo už napsáno dost. Chtěl jsem jen ve vší skromnosti zajímavým způsobem přiblížit ty nejpozoruhodnější a nejpřevratnější momenty naší historie. Jak se mi to podařilo, to už musíte, milí čtenáři, posoudit sami.